

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра комп'ютерних систем і технологій**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету інформаційних
технологій та економіки
_____/Тетяна ШТЕРМА/
«___» _____ 2025 р.

СИЛАБУС

обов'язкової навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці»

Освітньо-професійна програма:	<u>Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Спеціальність:	<u>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u> <u>D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>
Галузь знань:	<u>07 Управління та адміністрування</u> <u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Інформаційних технологій та економіки</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	<u>Гусак Олена Михайлівна, кандидат технічних наук, доцент</u>
Профайл викладача:	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-computer-systems-and-technologies/</u>
E-mail:	<u>gusakolena17@gmail.com</u>
Консультації:	п'ятниця з 10.00 до 12.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці» є обов'язковою дисципліною циклу загальної підготовки бакалаврів освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». У контексті триваючої війни та гібридних загроз дисципліна набуває трансформованого значення, інтегруючи традиційні підходи з новими пріоритетами. Її призначення можна розглядати через такі ключові вектори: адаптація до воєнних реалій, інтеграція технологій та інновацій, охорона праці, міждисциплінарність та глобальний контекст.

Дисципліна «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці» формує компетенції, виховує громадянську відповідальність, сприяючи консолідації суспільства в умовах кризи.

Дисципліна «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці» є складовою навчального плану, вона є нормативною для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни:

Мета дисципліни: забезпечення студентів глибокими сучасними знаннями теоретичних основ безпеки життєдіяльності і цивільного захисту та формування необхідних у майбутній практичній діяльності фахівців умінь і навичок вирішення завдань захисту людей і середовища їх проживання.

Завдання дисципліни: опанування знаннями, вміннями та навичками, що дозволяють вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях.

Предметом дисципліни «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці» є правові, організаційні, медичні, екологічні, психологічні, кібернетичні та радіаційні основи безпеки людини, охорона праці, захист населення і критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій і воєнного стану, вплив кліматичних змін та сучасні інновації системи цивільного захисту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- актуальні закони України про цивільний захист, охорону праці, кібербезпеку та їх гармонізацію з європейськими стандартами (зокрема, у контексті євроінтеграції);
- призначення та напрями діяльності ДСНС, протоколи реагування на надзвичайні ситуації (НС), зміни, що відбулися через воєнний стан;
- специфіку ризиків під час воєнного стану: кібератаки, екологічні катастрофи (наприклад, наслідки руйнування гідротехнічних споруд), хімічні/радіаційні аварії, а також триваючі військові загрози;
 - базові механізми захисту даних;
 - роль громадянина у забезпеченні національної безпеки, зокрема через волонтерську діяльність або участь у громадських ініціативах.

вміти:

- орієнтуватися у використанні сучасних інструментів: дрони для моніторингу, мобільні додатки з попередженням про НС (наприклад, «Дія»), системи штучного інтелекту для прогнозування ризиків;
 - ефективно діяти під час надзвичайних ситуацій: при евакуації населення, надання першої допомоги (включаючи психологічну підтримку);
 - використовувати індивідуальні засоби захисту (протигази, захисні костюми), працювати з системами оповіщення;
 - брати участь у розробці планів дій для підприємств/громад з урахуванням воєнного стану, енергетичних криз, кіберзагроз;
 - аналіз та мінімізація професійних ризиків на виробництві (наприклад, у критичній інфраструктурі);

- діяти в умовах тривоги, обстрілів або інформаційного тиску, надавати психологічну допомогу постраждалим
- застосовувати базові механізми захисту даних, розпізнавати фішингові атаки, використовувати VPN та шифрування в умовах підвищеної кіберактивності;
- ефективно взаємодіяти з органами влади, місцевими громадами та міжнародними організаціями під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
- дотримуватися принципів сталого розвитку, екологічної відповідальності.

3. Пререквізити.

Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці» взаємопов'язана з дисциплінами «Правознавство», «Основи здорового способу життя».

4. Компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР 23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Правові основи цивільного захисту України

Тема 2. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного характеру

Тема 3. Медична допомога в умовах масових надзвичайних подій

Тема 4. Екологічна безпека та управління відходами. Кліматичні зміни та їх вплив на цивільний захист

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Евакуаційні заходи в умовах воєнного стану. Психологічна підтримка населення під час криз.

Тема 6. Кібербезпека в контексті захисту критичної інфраструктури

Тема 7. Радіаційний захист населення

Тема 8. Інновації в системі цивільного захисту

6. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Методи оцінювання:

- усне опитування (0-3 бали);
- письмове опитування (0-3 бали);
- тестування (0-3 бали);
- виконання вправ (0-3 бали);
- презентація результатів виконаних завдань (0-5 балів);
- створення фахових текстів (0-5 балів);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання (0-15 балів);
- публікація тез чи статті (0-5 балів);
- модульна контрольна робота (0-10 балів)
- підсумковий контроль – залік.

Форми оцінювання студентів:

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми. Формами поточного контролю є усні і письмові відповіді на практичних заняттях, письмові роботи різних видів (диктанти, редагування текстів, створення фахових текстів), тестування, творчі роботи, презентації.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбаченими з дисципліни за темами (у тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи, виконання самостійної роботи; результат підсумкового контролю у формі іспиту).

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни у формі заліку.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання

F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	--

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль		Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, увічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

7. Література

Основна

1. Конституція України [Текст]: прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> Кодекс законів про працю України [Текст]: затверджений Законом УРСР від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII із наступними змінами // Відом. Верхов. Ради України. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
2. Про охорону праці [Текст]: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Текст]: Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 40. – Ст. 1901.
4. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення [Текст]: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.
5. Про затвердження Типового положення про службу охорони праці [Текст]: Наказ Держнагляддохоронпраці від 27.04.2006 р. № 80 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 20. – Ст. 1403.
6. Кодекс цивільного захисту України [Текст]: Закон України від 2 жовтня 2012 р. № 5403-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 24. – Ст. 218.
7. Про Єдину державну систему цивільного захисту [Текст]: Постанова КМУ від 3 березня 2017 р. № 127 // Офіц. вісн. України. – 2017. – № 25. – Ст. 800.
8. Про затвердження Порядку реагування на надзвичайні ситуації [Текст]: Наказ МНС України від 15.06.2018 р. № 567 // Офіц. вісн. України. – 2018. – № 55. – Ст. 1921.
9. Про внесення змін до Кодексу цивільного захисту України [Текст]: Закон України від 15.03.2024 № 2101-IX // Офіц. вісн. України. – 2024. – № 25. – Ст. 754. (Оновлення процедур реагування на техногенні аварії)
10. Про затвердження Державної цільової програми з підвищення рівня культури безпеки населення на 2025–2030 рр. [Текст]: Постанова КМУ від 10.12.2024 № 987 // Офіц. вісн. України. – 2024. – № 50. – Ст. 2101

11. Ковальчук О.М., Петренко В.І. Сучасні аспекти цивільного захисту в умовах гібридних загроз [Текст]: монографія. – Київ: Вид-во НУЦЗУ, 2024. – 312 с. – ISBN 978-617-8025-44-3. (Аналіз нових викликів у сфері цивільного захисту, включаючи кібербезпеку та екологічні катастрофи)

12. Мельник Р.С., Шевченко А.А. Безпека життєдіяльності: інноваційні підходи [Текст]: навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. – Львів: "Апріорі", 2025. – 254 с. – ISBN 978-966-97512-7-1.

(Основи управління ризиками, методи навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях)

Додаткова

13. Гриценко І.В. "Ефективність систем раннього попередження в контексті цивільного захисту України" [Текст] // Вісник Національного університету цивільного захисту. – 2023. – № 4(21). – С. 45-58. – URL: <http://visnyk.nuczu.edu.ua>

14. Лисенко Т.О., Бойко М.П. "Психологічні аспекти підготовки населення до дій у умовах воєнного стану" [Текст] // Науковий журнал "Безпека людини". – 2024. – № 1. – С. 12-29. – ISSN 2522-5809.

Інформаційні ресурси в інтернеті

15. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Інтерактивний курс з безпеки життєдіяльності [Електронний ресурс]. – 2025. – URL: <https://dnss.gov.ua/elearning> (Онлайн-модулі з евакуації, надання першої допомоги, поведінки під час обстрілів)

16. Савченко О.В. "Цивільний захист у містах майбутнього: досвід ЄС для України" [Електронний ресурс] // Наукова платформа "Цивілізація безпеки". – 2023. – URL: <https://civsec.org.ua/articles/45>